

Pangolinler

Dünyada yaşayan canlılar insanı büyüleyecek kadar olağanüstü bir çeşitliliğe sahiptir. Bu canlıların her birinin çok ilginç özellikleri vardır. İşte bu canlılardan biri.

Afrika'da bir gezide olduğunuzu düşünün. Bir gün değişik bir canlıyla karşılaşıyorsunuz. Bu, öylesine değişik bir canlı ki bitki mi, hayvan mı olduğunu bile ayırt edemiyorsunuz. Hiç kımıldamadan duruyor. Görünüşü fazlaca olgunlaşıp kurumaya yüz tutmuş bir enginara da benziyor, kozalağa da. Belki çok ender bulunan bir çöl bitkisi, belki de değişik bir ananas türü. Acaba bir kuş olabilir mi? Yok yok, bunların hiçbiri değil, bu, "pangolin" denen bir memeli. Sizi görünce korktu, top gibi yusuvarlak oluverdi. Ne zaman korksa ya da uyusa top biçimini alır. Bedeninin üzeri kahverengi, boynuzumsu, sert ve keskin kenarlı pullarla kaplıdır. Bu nedenle, top gibi durduğunda bir memeli hayvandan başka her şeye benzer. Bu pullu "zırh" sayesinde kendini düşmanlarından korumuş oluyor. Çünkü, hiçbir avcı hayvan top peşinde koşmak istemez; onların istediği yakalayıp yiyebileceği hareketli,

canlı kıpır kıpır bir avdır. Böyle bir durumda düşman karşısında top gibi durmak çok akıllıca bir davranış öyle değil mi? İşte, hayvanlardaki korunma davranışlarına ilginç bir örnek.

Pangolinler ya tek tek ya da çiftler halinde dolaşırlar. Boyları 30-90 cm, ağırlıkları 5-27 kg arasındadır. Yüz ve karın bölgeleri çok yumuşak olan bu hayvanlar top gibi durdukları zaman bedenlerini zırh gibi kaplayan pulları sayesinde kendilerini korurlar. Bedenlerinin pulla kaplı olmayan kısımları tüylerle örtülüdür. Anne pangolinler, yavrularını da içlerine aldıktan sonra top gibi kıvrılırlar. Böylece yavrularını da korumuş olurlar. Korunmak için tek yaptıkları top gibi durmak değildir. Bunun yanı sıra pangolinler, tıpkı kokarcalar gibi düşmanlarına özel salgı bezlerinde ürettikleri pis kokulu bir salgı fışkırtırlar. Yavrular ilk doğduğunda pulları

yumuşak olur; büyüyüp geliştikçe bu pullar sertleşir. Bedenleri kadar uzun bir kuyrukları da vardır. Ağaçlarda yaşayan pangolin türlerinde anne yeni doğmuş yavrusunu ilk günlerde kuyruğunun üzerinde gezdirir. Yerde yaşayan türlerdeyse anne yeni doğan yavrusuyla birlikte yuvasında kalır ve birkaç gün sonra dışarı çıkar. Ancak, nasıl çoğaldıkları hakkında henüz pek fazla bilgi yoktur.

Pangolinlerin bir bölümü de Afrika ve Asya'nın tropikal bölgelerinde yaşar. Bunların bir başka adı da "pullu karıncayiyenler"dir. Ancak onlar tam bir karıncayiyen değildir, bu canlıların tek benzerlikleri termitler ve karıncalarla beslenmeleridir. Bu benzerlik nedeniyle insanlar onları benzer adlarla adlandırmışlardır. Pangolinler, top gibi kıvrılma ve zirha benzeyen pullara sahip olma özellikleri bakımından armadillolara da çok benzerler. Pangolin sözcüğü Malaya dilinden köken alır ve "yuvarlanmak" anlamına gelir. Latince adı *Manis javanica* olan pangolinlerin, *Manis tricuspis* (ağaç pangolini), *Manis gigantea* (devpullu) ve Çin pangolini de denilen *Manis pentadactyla* gibi akrabaları da vardır. Ağaç pangolinleri ve Çin pangolinlerinin tümü ağaçlarda yaşar, diğerleri karada yaşar. Pangolinlerin tümü gececi hayvanlardır. Yani, geceleri yiyecek aramaya çıkar, gündüzleriye

genellikle uyurlar. Yaklaşık 25 cm uzunluğunda, solucana benzeyen bir dilleri vardır. Üzerinde yapışkan bir madde bulunan bu dil sayesinde karıncaları ve termitleri yuvalarından kolaylıkla dışarı çıkarırlar. Bu konuda son derece beceriklidir. Dişleri ve çiğneme hareketlerini yapmayı sağlayan kasları yoktur, bu nedenle böcekler onlar için çok uygun besinlerdir. Karınca ve termitleri yakalamak için tırnağa benzeyen pençelerini kullanırlar; pençeleriyle onların yuvalarını açarlar. Avlarını kokularından tanıdıkları tahmin edilmektedir; çünkü, gözleri ve kulakları çok iyi iş görmez.

Pangolinler zararsız canlılardır. Sayıları Afrika'nın güney bölgelerinde giderek azalmaya başlamıştır. Sayıca azalmalarının başlıca nedenlerinden biri, bu hayvanların avlanmalarıdır. Çok avlanırlar, çünkü derileri ayakkabı yapımında kullanılır ve dünyanın bazı yerlerinde yiyecek olarak da tüketilirler. Afrika'daki yerli topluluklarda geleneksel ilaçların yapımında ve büyücülük malzemesi olarak pangolinler sıklıkla kullanılır. Ayrıca, bazı kabilelerde pangolin pullarının yağmur yağdırdığına, bu nedenle ekinlere iyi geldiğine inanılır. Peki, sizce pangolin pulları yağmur yağdırabilir mi? Ne dersiniz?

Zuhal Özer

